

CCD technika

BANACAT 22

CCD-s találkozó az októberi nyárban

Soraink lejegyzésekor a hosszúra nyúlt kellemes, langyos ősznek végül vége lett: először fehéredett ki a táj Baja környékén. Valószínűleg kellemes érzésekkel fognak emlékezni soraink elolvasásakor a 22. BANACAT találkozót meglátogatók, azok közül pedig, akik nem voltak itt, többen esetleg ezután kapnak kedvet, hogy a jövőben maguk is eljőjenek (a következő egyébként jubileumi találkozó lesz, hiszen 1997-ben történt az első összejövetel).

A találkozóra kellemes déli széllel érkezett őszi melegben került sor, szokás szerint a BKMŰ Csillagvizsgáló Intézetben, 2006. október 20–22. hétvégéjén. A péntek délután, mint mindig, a távolról érkezők, illetve azé a „kemény magé”, melynek tagjai nem csupán szakmai találkozóként jegyzik az eseményt, hanem baráti összejövetelként is... És természetesen az MCSE közvetítő stábjá (Nyerges Gyula, Tepliczky István, Tordai Tamás) is befutott, hogy a technikai előkészületeket és próbákat még kapkodás nélkül elvégezhessék. Estére megteltek a nemrégiben megújult csillagvizsgáló szobái, és elkelt az utolsó pótágy is. Mint már néhány alkalommal, most is lehetőség volt kollégiumi szállást, vendégszobát is igénybe venni, de ezzel csak néhány felvidéki látogatónk élt ez alkalommal.

A szakmai programok másnap, október 21-én, szombaton kerültek sorra. Az eredeti BANACAT célkitűzéseknek (élvonalbeli észleléstechnikai fejlesztések bemutatása, a hazai amatőr csillagászat műszaki színvonalának emelése) kiválóan megfelelő Gyulai Pál monstre előadása nyitotta az előadások során. Rengeteg hasznos elméleti és gyakorlati optikai tudást adott közre a nemrégiben indult első, és ez ideig egyetlen magyar gyártású APO refraktor széria tervezője a lencsés távcsövek leképezési hibáiról, azok javításáról. Számítalan mítoszt és tévhitet is eloszlatozott előadásával a távcsőpiacon keringő jobb és rosszabb refraktorokról. Az előadások sorát egy sok-sok év óta várt bejelentéssel folytatta Kübler Krisztián, aki az általa tervezett és elkészített új magyar gyártású CCD-kamerát ismertette. Végre akadt folytatója a korszakot teremtő, Ama-Kam néven futott első hazai csillagászati CCD-kamera gyártásának! A jelen lévő (kamera építésben is jártasságot szerzett) vállalkozók máris felajánlották a segítségüket az egyelőre „deszkamodell”-ként bemutatott prototípus végső formátumra hozásában. Az előadó-tervező ígéretet tett a jelenlévőknek, valamint e sorok által üzenve minden hazai amatőr csillagásznak, aki a közeljövőben CCD-kamerát szándékozik vásárolni – hogy a hűtés megoldása és a végleges házba szerelés után is töredéke maradjon az ára a hasonló tudású külföldi kameráknak.

Ebédszünet után a CCD-k szakmai alkalmazásainak eredményeiről szóló előadások következtek, szakcsillagászok által. A sort *Székely Péter* nyitotta, a „nagyipari” színképelemzésről – azaz a multiobjektum spektroszkópiáról, amely az egyik csúcsa korunk észleléstechnikájának. Felemelő érzés azt tapasztalni, hogy egy olyan ország, amely sok évtizedes, többszöri próbálkozások sora után sem birtokol folyamatosan működő, professzionális spektrográft – mégis a témában sikerrel teljesítő fiatal tudósok egész sorát adja a világ élvonalbeli intézetének, a bostoni Harvard-Smitsonian Intézetnek. A sort *Jurkovity Mónika* folytatta a klasszikus és a II. típusú cefeida változócsillagok kinetikájáról. A témakör zárásaként *Hetesi Zsolt* az Ia típusú szupernóvák észleléséből kikövetkeztetett gyorsulva táguló Világegyetem rejtélyéről beszélt. Megtudhattuk, hogy bármilyen sokan hisznek a megfigyelések által sugallt magyarázatban, a problémát még korántsem tekinthetjük eldöntöttnek. Így maga a téma és kutatása sem zárult le.

A BANACAT 22 „hivatalos csoportképe”

Az utolsó előadási blokk csillagvizsgálók bemutatásával és egyéb csemegékkel foglalkozott. *Méhes Ottó* a Herstmonceux Tudományos Központban megismerhette az ottani obszervatóriumot és annak munkáját – az ott készített fotói alapján mesélt tapasztalatairól. *Csák Balázs* pedig egy hangulatos képsorozattal illusztrálva emlékezett vissza a Szegedi Obszervatórium „őstörténetére”, majd a 40 cm-es távcső felújításának okait és végeredményét mutatta be. Az előadások igazi csemegéivel zárultak: *Bozsoky János* legszebb mélyég-rajzaiból tallózott, melyekkel nagyszerűen igazolta, hogy a vizuális észlelések nyújtotta élmények és a jól sikerült szabad kézi rajzok esztétikuma az amatőr csillagászat örök érvényű lényegét alkotják, ezeket soha sem fogja helyettesíteni akármilyen jó CCD-kép sem.

A vacsora után „táborozásaink nyara” címmel *Hegedűs Tibor* és *Nagy Sándor* fotói alapján idéztük fel a 2006. évi bőséges tábor-kínálatának vidám és komolyabb történéseit, hangulatait.

Vasárnap délelőttre még maradt a lendületből: a legvégsőig kitartó „kemény mag” a további (közeljövőbeni) tervekről, soron következő észlelések és találkozók egyeztetéséről beszélgetett. No és a közös reggelik, kávézások hangulata elmaradhatatlan része a hasonló összejöveteleknek.

Úgy gondoljuk, jó volt, hasznos volt újra összejönni. Úgy látszik, „termel” annyi eredményt, újdonságot a hazai csillagász és amatőr csillagász közösség és a hozzá kapcsolódó „háttérpar”, hogy továbbra is életben tud tartani (el tud látni érdeklődésre számot tartó anyaggal) egy ilyen találkozó sorozatot! Idén jövőre jubileumi nagy találkozót tervezünk: a 23. BANACAT éppen tíz évvel az első után következik. Azonban a tervek szerint 2007-ben csak ez az egy, ünnepélyesebb találkozó lesz, méghozzá ősszel. Fajsúlyosabb anyagot akarunk összeállítani, és kicsit konferenciásabb jelleget adni az egésznek. Feltehetően az ünneplés is nagyobb szerepet fog kapni a programban. Az érdeklődők időben tájékozódni tudnak majd akár a CCD szakcsoport/rovat honlapján, akár a www.bajaobs.hu oldalain.

A szervezők ezúton mondanak köszönetet valamennyi előadónak és a lebonyolításban segédkezőknek. Akik nem jöhettek el, azok a BANACAT 22 valamennyi előadását megtekinthetik az MCSE médiatárában (www.mcse.hu/multimedia).

HEGEDŰS TIBOR

MCSE HELYI CSOPORTOK ORSZÁGOS TALÁLKOZÓJA

Több év után ismét találkozóra hívjuk a Magyar Csillagászati Egyesület valamennyi helyi csoportjának vezetőit. Az eltelt idő alatt sok minden történt, úgy az egyesület berkein belül, mint a hazai civil szférában. Tovább szűkültek a tudományos és ismeretterjesztési pályázható keretek – nehezítve a programok megvalósítását. Másfelől viszont az idei évtől állítólag megnyílnak az EU pénzes csapjai... Lehetőség lesz végre talán komolyabb csillagászati beruházásokra, vagy a számtalan, pusztulásra ítélt, elhanyagolt csillagászati műemlékünk megmentésére is! Ezeknek motorjai lehetnek a helyi csoportokba tömörült lelkes amatőr és profi csillagászok, terveket álmódó, a kultúráért tenni akaró tagjaink. Ha valamennyien úgy akarjuk, valóban új, termékeny korszak indulhat a hazai csillagászati kultúrában. Ez lenne vezértémánk a mostani találkozóhoz.

Előadóként felkérjük minden helyi csoport egy-egy képviselőjét csoportjuk bemutatására, közeli terveik ismertetésére. Ezen felül EU-s pályázati tanácsadót és civil ügyekkel foglalkozó szakembert, valamint a területünkhöz legközelebbi minisztériumi szintű tisztségviselőt is meg kívánunk hívni, egyfajta továbbképzést és fórumot is tartunk – segítséget nyújtva az EU keretprogramok útvesztőiben... Úgy gondoljuk, rendhagyó, eddig még példa nélkül álló stílusú kínálunk! Már csak ezért is ajánlhatjuk a részvételt.

Helyszín: Baja, BKMÖ Bajai Közoktatási Intézménye és Diákotthona, Baja, Barátság tér 18.

Időpont: 2007. március 23–25. (péntek délutántól vasárnap délelőtti)

Részvételi díj: teljes ellátás a teljes tartamra: 8800 Ft/fő, 24/25-ére: 6400 Ft/fő

Jelentkezés, előadási és poszteres (tablós) bemutatkozási ajánlatok: Dr. Borkovits Tamásnál, tel.: 06-79-424-027 (munkaidőben), fax: 06-79-427-001, E-mail: borko@asteropa.bajaobs.hu